

De beurs verpulvert records. Maar hoe diep zit het optimisme onder burgers en beleggers?

Posted on 14 februari 2024 by Menno Tamminga

Dit zijn weer tijden om niet alleen Den Haag maar ook het Amsterdamse Beursplein in de gaten te houden. Het is daar bijna elk dag raak. Weer een record, zoals afgelopen vrijdag. De AEX-beursgraadmeter sloot op 851 punten. Wall Street had een mooi rond getal. De S&P beursgraadmeter, zeg maar de optelsom van de koersen van 500 grote Amerikaanse bedrijven, brak voor het eerst door de 5.000 punten.

En nu heb ik steeds dat liedje van Prince in m'n hoofd. *So tonight I'm gonna party like it's 1999.*

Hele wereld ging online

In 1999 raakte de financiële wereld namelijk in een vergelijkbare ban als nu. Record verpulverde record. Dat duurde tot diep in 2000. De AEX piekte op 5 september

2000 op 703 punten.

Welke economische krachten gingen daarachter schuil?

Bedrijven spendeerden gretig kloeke bedragen in hun automatisering om te voorkomen dat softwareproblemen de millenniumwisseling zouden ontregelen. Centrale banken voerden een soepele geldpolitiek. En er diende zich een nieuw fenomeen aan: internet. De hele wereld ging online.

Nieuwe tijd, nieuwe economie, optimisme alom. In de nieuwe economie zouden winkels en kantoren, zeg maar: stenen en ouwe meuk, plaatsmaken voor bits & bytes.

Kort na het AEX-record bereikte het optimisme ook politiek Den Haag. Op 16 september 2000 gaf toenmalig PvdA-fractieleider Ad Melkert een historisch interview in *de Telegraaf*. Hij stelde voor om in het licht van de komende vergrijzing de staatsschuld in 25 jaar compleet af te lossen. Dat waren nog eens tijden. Melkert wilde met de aflossingen ruimte op de begroting scheppen: geen kostbare rentebetalingen meer, maar gelegenheid scheppen voor extra uitgaven aan gezondheidszorg, want iedereen werd ouder en brozer.

Belofte van eindeloze groei

Internet was meer dan alleen economie en beurskoersen. Het had ook politieke en maatschappelijke consequenties. Het was revolutionair. Informatie zou overal voorhanden zijn. Politici die censuur wilden plegen konden het wel vergeten, want hun burgers konden via internet alle informatie krijgen.

De nieuwe economie beloofde eindeloze economische groei met lage inflatie. Kortom: het aardse paradijs was dichterbij dan ooit. Aandelenkoersen knalden omhoog alsof de zwaartekracht niet bestond.

Net als nu.

AI, AI, AI

De nieuwe economie heet nu kunstmatige intelligentie. En omdat veel nieuwe trends uit de Verenigde Staten komen staat het bekend als de Engelse afkorting. AI.

Artificial Intelligence. Overigens: de trends komen niet voor niets uit de VS. Daar bevindt zich de grootste samenballing ter wereld van kennis, kapitaal en ondernemerschap. Microsoft. Alphabet (eigenaar van Google). Meta (moeder van Facebook). Amazon. En Nvidia, het bedrijf dat de supersnelle processors maakt voor AI-toepassingen.

Hoor de koersen knallen. In de eerste zes weken van dit jaar steeg de koers van Alphabet 7 procent. Microsoft + 12 procent. Amazon + 15 procent. Meta + 32 procent en Nvidia + 46 procent. Ter vergelijking: de S&P index steeg 6 procent.

De Nederlandse beurs stampt lekker mee, omdat de AEX beursgraadmeter zijn eigen niche heeft met bedrijven in de technologiesector. Besi + 17 procent, ASMI + 23 procent, Adyen + 26 procent en ASML + 28 procent. Ter vergelijking: de AEX steeg ruim 8 procent.

Rare beleggers

En dat dus allemaal in de eerste zes weken van dit jaar, nadat de meeste van deze bedrijven vorig jaar ook al indrukwekkende koerswinsten boekte. Zeven grote Amerikaanse technologiebedrijven zijn inmiddels in de S&P 500 verantwoordelijk voor meer dan een kwart van de waarde van de beursgraadmeter. Zij trekken alle aandacht, terwijl in de koersen van veel andere bedrijven niet veel muziek zit.

Het overwicht van de techaandelen geeft de index een ongekend momentum. De winnende aandelen jagen de beursgraadmeter op, steeds meer beleggers zien dat en kopen ook. Zo krijgen de koersen van de favoriete techbedrijven hun eigen momentum. Met aandelen is namelijk iets raars aan de hand. Voor de meeste spullen geldt: consumenten kopen er meer van of ze kopen sneller als de prijs daalt. Mensen kopen aandelen juist sneller als ze duurder worden.

Het jaar 2022 was als gevolg van snelle rentestijgingen een van de beroerdste jaren voor beleggers, maar toen brak ChatGPT door. Maar het is niet alleen AI-koorts die, zeker in de VS, de koersen verhit. De rente is gedaald. Loonstijgingen en nieuwe banen geven mensen meer bestedingsruimte. Het is een Amerikaans verkiezingsjaar, dus willen politici nog wel eens wat extra geld uitgeven om de economie te stimuleren.

Ontkoppeld van de werkelijke economie

Wat ontbreekt in de huidige koersrecordrace ten opzichte van bijvoorbeeld 1999? Breed gedeeld optimisme bij burgers en beleggers.

Kijk je over een langere periode dan zie je dat aandelenkoersen periodes kennen van langdurige, gestage stijgingen. Maar dan opeens is er een breuk. Koersen kelderen. De aanleidingen zijn verschillend. Rentestijging (2022). De coronapandemie (maart 2020). De bankencrisis (2008). De ontnuchtering na de internet-koorts en de nasleep van 11 september (2001-2003). Ontregelde beurshandel (1987).

De koersklappen hebben twee aspecten gemeen. De aandelenkoersen zijn op een of andere manier ontkoppeld geraakt van de werkelijke economie. De beleggers en speculanten die de financiële markten bevolken, willen nog wel eens overdrijven. Het zijn net mensen…

Overdrijving slaat om in pessimisme

Wie weet nu al wat AI zal veranderen? Wie wint daarbij, consumenten, werkgevers, de kwaliteit van besluitvorming? Wie verliest? Welke economische en politieke gevolgen zal AI-adaptatie hebben?

De keerzijde van zoveel koersjubel is dat financiële markten opeens kunnen draaien. Dan slaat overdrijving om in pessimisme. Koerswinsten die in een periode van maanden of jaren zijn opgebouwd, verdwijnen in een paar uur. Tot de volgende *party like it's 1999.*

Menno Tamminga *is economisch columnist van Wynia's Week. Eerder was hij redacteur en columnist van Het Financieele Dagblad en van NRC Handelsblad.*

Wynia's Week *wordt mogelijk gemaakt door de vrijwillig betaalde abonnementen van de lezers. Doet u al mee? Doneren aan Wynia's Week kan* ***HIER****. Hartelijk dank!*